

доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gev_2014_1_13.

2. Горбова Ю.С. Соціологічний контекст практик корпоративної соціальної відповідальності в Україні [Текст] : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 / Горбова Юлія Сергіївна ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів, 2017. - 19 с.

3. Дейч М. Є. Формування та розвиток багаторівневої системи соціальної відповідальності: організаційно-управлінське забезпечення [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03 / Дейч Марина Євгенівна ; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. - Київ, 2015. - 35 с.

4. Не залишитися осторонь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://business.ua/special/111-spetsproekt-krashchi-proekty-korporativnoi-sotsialnoi-vidpovidalnosti/7081-ne-zalishititsya-ostoron>

5. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. –180 с.

6. У Києві відзначили ТОП-20 компаній, які впроваджують кращі корпоративно-соціальні практики в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/society/10609704-u-kiyevi-vidznachili-top-20-kompaniy-yaki-vprovadzhuut-krashchi-korporativno-socialni-praktiki-v-ukrajini.html>

Полінкевич О., д.е.н., проф.

Східноєвропейський національний університет
ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ЕТАПИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

Рушійною силою економічного зростання є формування розуміння соціальної відповідальності у бізнесі. Воно відбувається у різних країнах поступово, із використанням методів та інструментів, які є відмінними один від одного або спільними. Відповідно до цього виникає необхідність узагальнення та систематизації досліджень щодо етапів розвитку соціальної відповідальності бізнесу.

Проблемами соціальної відповідальності бізнесу займалися вчені та дослідники, серед яких: А. Керролл, Д. Віндзор, М. Ван Марревік, Р. Штойер, Г. Боуен тощо. У їхніх роботах подано докладніший аналіз становлення і розвитку концепцій соціальної відповідальності та підходів до їх систематизації.

Метою роботи є узагальнення етапів розвитку соціальної відповідальності бізнесу.

Перші наукові досягнення у дослідженні проблематики соціальної відповідальності спостерігали ще на початку ХХ ст. їхній систематичний науковий аналіз розпочався з першої наукової праці Г. Боуена "Соціальна відповідальність бізнесмена" (1953 р.), в якій було визначено окреслені умови та напрями подальшої дискусії [1]. Зокрема, А. Керролл, усвідомлюючи складність і суперечність генези соціальної відповідальності, простежив лише основні термінологічні зміни протягом низки десятиріч. Так, 50-ті роки минулого століття він визначив як початок сучасної ери соціальної відповідальності, 60-ті роки ХХ

ст. – як період змістовного поглиблення дефініцій корпоративної соціальної відповідальності бізнесу, 70-ті роки ХХ ст. – як поширення різноманітних дефініцій корпоративної соціальної відповідальності бізнесу; 80-ті роки ХХ ст. характеризуються зменшенням кількості дефініцій, зростанням досліджень і появою альтернативних до наявних, а 90-ті роки продемонстрували «збереження концепції КСВ як «ядра» при його поступовій трансформації в альтернативні тематичні рамки або при його заміщенні останніми» [2].

У літературі виділяють етичний (філантропічний підхід), підхід з позиції соціальних вимог (нормативний), інструментальний підхід, підхід з позиції політичного впливу, підхід потрійної результативності діяльності, міжнародний підхід. Кожний із них має концепцію, яка змінюється відповідно: концепція обов'язків, стейкхолдерів (зацікавлених сторін), економічної відповідальності, корпоративного громадянства, універсальних прав та сталого розвитку, універсальна концепції [3].

Графічно залежність підходів та концепцій можна подати на рис. 1.

Історія становлення соціальної відповідальності бізнесу бере початок з ХХ ст у США, коли зародилася доктрина капіталістичної благодійності. Історично можна виділити такі етапи: 1 етап: 1920–1950 рр. Концепція соціальної відповідальності бізнесу, сформульована у тих роках, передбачала, що комерційні компанії, окрім дотримання законів та якості товарів і послуг, добровільно беруть на себе ще й додаткові зобов'язання перед суспільством, роблять значний внесок у поліпшення якості життя людей. Цей етап відповідає етичному підходу.

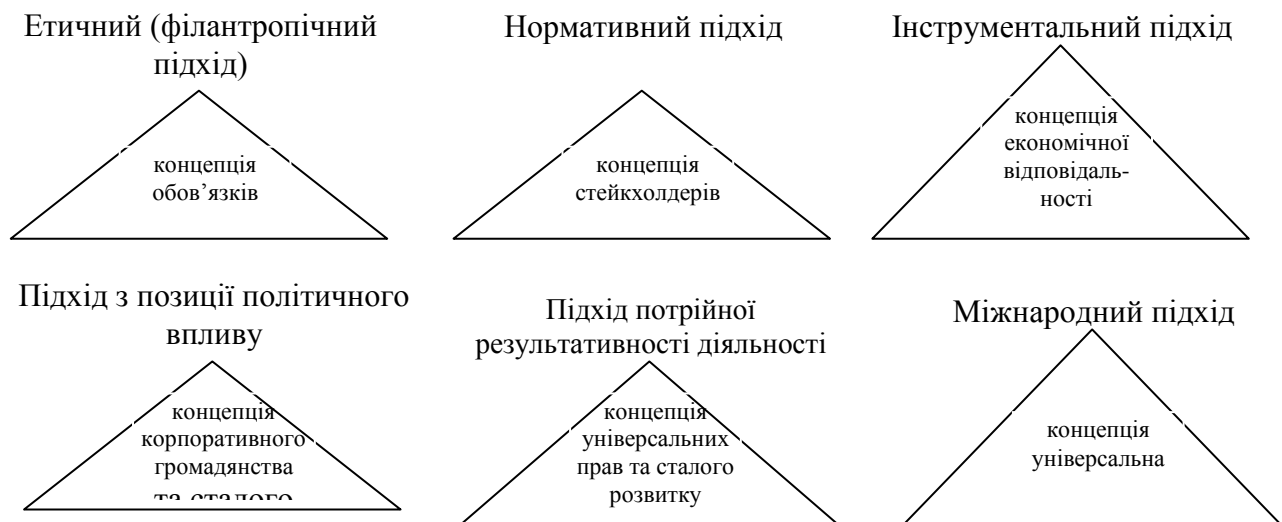

Рис. 1. Співвідношення підходів та концепцій корпоративної соціальної відповідальності*

* складено за [3]

II етап: 1950–1960 рр. передбачає зародження корпоративного громадянства та корпоративної соціальної відповідальності. Цей етап відповідає підходу з позиції політичного впливу. III етап: 1960–1970–1990 рр. корпоративна соціальна діяльність. Цей етап відповідає етичному та інтегральному підходам. У деяких літературних джерелах цей етап поділяється на два підетапи. Перший 1970–1980 рр. називається етапом становлення стратегічної філантропії. Причиною

виникнення нової віхи в розвитку корпоративної соціальної відповідальності дослідники вказують ситуацію в компанії Exxon Valdez, що виникла з витокм нафти. Компанія, як і інші, досить значні кошти спрямовувала у добродчинні проекти, але останні ніяк не були пов'язані з їхнім бізнесом. Другий підетап кінець 1980 рр. початок 1990 рр. носить назву розвитку соціальних інвестицій. Суть новації полягала в тому, що не тільки філантропічні ініціативи фундації мають сприяти досягненню бізнес- цілей, а п комерційні підрозділи, у свою чергу, мають підтримувати такі ресурси, як маркетингові знання, технічна допомога, залучення працівників до волонтерської роботи. IV етап: 1990–2000 рр. менеджмент зацікавлених сторін, етика бізнесу. Цей етап відповідає нормативному підходу. V етап: 2000–2009 рр. корпоративна філантропія. Цей етап відповідає етичному підходу. VI із 2009 рр. корпоративна стійкість. Цей етап відповідає підходу універсальних прав та сталого розвитку, міжнародному підходу.

Використана література:

1. Bowen H. Social Responsibilities of the Businessman. N. Y.: Harper & Row, 1953, p. 6.
2. Carroll A. B. Corporate Social Responsibility: Evolution of Definitional Construct. Business and Society. 1999. Vol. 38. N 3. P. 268-295.
3. Матвійчук Л.О., Ткач К.І. Генеза конієпцій корпоративної соціальної відповідальності. Екооміка і суспільство. 2016. Вип. 6. С. 332–173.
4. Навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, О. В. Пирог, Л. І. Чернобай, С. Б. Романишин, Н. О. Вацк. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 328 с.
5. Стратегії та технології інноваційного розвитку корпорацій : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Полінкевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 416 с.

Руда М., к.е.н, доц.

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів, Україна

ЦИРКУЛЯРНІ БІЗНЕС-МОДЕЛІ

У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. У вересні 2015 року на 70-й сесії Генеральної Асамблеї ООН в Нью-Йорку відбувся саміт ООН з питань сталого розвитку, на якому були затверджені 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР) та 169 підтримуючих цілей. Як і інші країни-члени ООН, Україна долучилася до глобального процесу сталого розвитку. Процес адаптації ЦСР до українського контексту був започаткований, щоб створити національну стратегічну структуру для України до 2030 року на основі принципу "не залишати нікого позаду". Усі світові цілі переглядалися з урахуванням конкретного національного контексту. Процес встановлення цілей та завдань для подальшого моніторингу (протягом 15 років) започаткував національний дискурс щодо вимірювання соціального прогресу в цілому та вдосконалення статистичної системи. Було вирішено створити відкриту